

Četrti vsak četrti in vsa
a poštino vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dan
na celo leto 32 D, po letu
10 D, četrt leta 8 D, letno
Tugoslavije 64 D. Naročnina
ne pošlje na upravnštvo
»Slov. Gospodarja« v Mari-
boru, Koroška cesta 5. —
Čitat se dopisuje do odpo-
vedl. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poština plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta 5. Rokopis
se ne vračajo. Upravištvu
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Čene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprite reklamacije
se poštnine proste. Čekovni
račun poštne urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

27. številka.

Maribor, dne 8. julija 1926.

60. letnik.

Pojdimo na kmetski dan!

Prof. Fr. Fink.

»Kmetijski dan«, ki ga priredijo Prosvedna zveza in druga društva v Mariboru od 13.—15. avgusta t. l., naj bo za kmetško ljudstvo dan veselja in duševne izobrazbe. Tu dobljene dobrine naj imajo moč, da ustvarijo podlago za duševno pot navzgor, naj bodo iskre, ki netijo v udeleženceh plamen ljubezni do rodne grude, do srčne blaginje, do splošne izobrazbe.

Ker so smotri tako lepi in blagi, zato se je treba za to prireditve tudi primerno pripraviti, ne toliko gmotno, kakor predvsem duševno. Vsakdo, kdor se je odločil, da pojde na »Kmetijski dan«, naj gre na svečano, resno prireditve in da bo imel kaj koristiti le tedaj, če bo tam z vso duševno zbranostjo in s trdno voljo, otresti se za nekaj dni plašča vsakdanjosti in stopiti v svetlo luč izobrazbe in omike.

Kakšna bodi priprava? Poglejmo si nekaj navodil za uspešno udeležbo pri »Kmetiskem dnevu«!

1. Pregled natančno načrt predavanj in drugih prireditve in odloči se vedno za tista, katera ti najbolj prija in katera bodeš najbolj potreboval. Dobro bi bilo, da se udeležiš vseh, saj so namenjena tebi vsa, ali marsikdo ne prenaša zaporedoma daljših predavanj različne vsebine, zato je bolje, če si z vso vnemo pri tistih, za katere se posebno zanimaj.

2. Ne prihajaj na predavanja telesno utrujen (po dolgi hoji, po težkem delu, po prečuti noči itd.). V trudnem telesu je tudi duša utrujena, zaspana. Le sveži duh more slediti obširnejšim izvajanjem, zahtevajočim napete pozornosti in smotrnega sodelovanja. Ne išči torej morda pri predavanjih v hladni dvorani odpočitka od hoje po mestnem tlaku!

3. Prihajaj k predavanjem o pravem času. Nič ni bolj mučnega, nič vestnih poslušalcev bolj ne razdraži, ko tisti pozni prišleci, ki se pojavijo šele dolgo časa po začetku predavanja v dvorani in ki včasih silijo cele vrste, da vstanejo ter odpro pot do sedežev. Pozni posetniki nimajo začetka izvajanja in težko slede govornikovim besedam, ostale udeležence s predavateljem vred pa moti šum in nemir, ki nastane po krivdi zakasnelih poslušalcev. Torej obzirnost napram predavatelju, poslušalcem in — sebi!

4. Med predavanjem vedi, da si prišel samo radi njega. Ne pozdravljaj znancev; ne šepeti jim na uho, kje si bil tisti dan in kam se še hočeš podati; ne oziraj se na vse strani, da vidiš, koliko je ljudi in kdo je vse tu — za to je dovolj časa pozneje. Zdaj pazi in zajemaj, kolikor več moreš, ker ti je dana za to redka prilika!

5. Zapiši si v kratkih potezah misli, o katerih sodiš, da so za te važne. Sicer bo skrbela Prosvedna zveza za natis najvažnejših predavanj, ali tiste kratke beležke zaležejo za poslušalca mnogo več, ker so nastale na licu mesta in ker jih je spravil na papir on sam. Take misli so biseri, nabrani z lastno pridnostjo; k njim se bo dotičnik lahko večkrat povrnil pozneje doma in ob njih bo vstajalo v duhu vse predavanje, bodo vstajali vsi spomini na »Kmetijski dan«.

6. Zabeležuj tudi to, česar ne razumeš, da boš mogel dobiti pozneje pojasnila.

7. Ako se razvije po predavanju kak razgovor o njem, prijavi se smelo, povej, kar misliš. Zahtevaj pojasnila, opozori na to ali ono premalo pojasnjeno točko. Naj te ne ovira prazen strah, češ, ne upam si govoriti tam tako javno.

no. Baš pri takih končnih razgovorih se vrši največ praktično koristnega dela.

8. Uporabljaljaj to, kar si čul in kar si si zapomnil, pomeje ko boš spet doma. Pogovarjaljaj se čisto o prireditvi s tovariši, ki so bili tudi navzoči. Poročaj o poteku v domačem prosvetnem društvu, da bodo vedeli i tisti, ki niso mogli sami priti, kako se je vse vršilo. Išči prilike, da se podrobneje poučiš o bistvenih točkah. Nabavi si knjižico, katero katero bo izdala Prosvedna zveza o izvršitvi »Kmetiskega dneva«; ne bo ti samo v prijeten spomin, ampak dobiš boš v njej tudi najvažnejše podatke v pregledni obliki. Zdaj pa: »Na svidenje in mnogo uspeha!«

Obrtniki in trgovci!

Pred važnimi volitvami stojite!

Volitve v zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani so razpisane. Vršile se bodo, kakor se sliši, 22. septembra. Delokrog zbornice obsega vso Slovenijo. Zbornica se deli na tri odseke: trgovinski, obrtni in industrijski odsek. Vsak odsek ima 16 članov, 8 iz ljubljanske, 8 iz mariborske oblasti. Skupaj sestoji torej zbornica iz 48 članov, 24 iz ljubljanske in 24 iz mariborske oblasti. Ravnotoliko je namestnikov.

Volilne kategorije.

Volilci vsakega odseka se dele po občini ali posebni pridobitni na 4 kategorije. Vsaka kategorija izvoli po 4 člane in 4 namestnike.

Za aktivno volilno pravico v trgovinskem odseku je treba plačevati na leto pridobnine: V I. kategoriji vsaj 500 Din.; v II. kategoriji pod 500 Din. do najmanj 75 Din.; v III. kategoriji pod 75 Din. do najmanj 25 Din.; v IV. kategoriji manj ko 25 Din.

Za glasovalno pravico v obrtnem odseku je treba plačevati na leto pridobnine: V I. kategoriji vsaj 70 Din.; v II. kategoriji pod 70 Din. do najmanj 35 Din.; v III. kategoriji pod 35 Din. do najmanj 15 Din.; v IV. kategoriji manj nego 15 Din.

Za glasovalno pravico v industrijskem odseku je treba plačevati na leto pridobnine: V I. kategoriji nad 6000 Din.; v II. kategoriji 6000 Din. do najmanj 400 Din.; v III. kategoriji pod 400 Din. do najmanj 150 Din.; v IV. kategoriji manj nego 150 Din.

Volilna pravica v IV. kategoriji kateregakoli odseka ni vezana na najmanjši znesek; zadošča, da se plačuje sploh kolikršen znesek pridobnine.

Volilna pravica.

Aktivno volilno pravico imajo fizične osebe, ki uživajo vse državljanske pravice, brez razlike spola, (torej tudi ženske!) in ki vrše v zborničnem okrožju (t. j. v Sloveniji) trgovsko, obrtno, industrijsko ali rudniško podjetje samostalno ali kot javni družbeniki. Pri podjetjih, ki pripadajo državi, izvršuje volilno pravico oseba, ki je uradno postavljena na čelo podjetja. — Pravne ali skupne osebe, ki imajo tako podjetje, izvršujejo to pravico po osebi, ki je kot predsednik ali član uprave, kot prokurist ali poslovodja podjetja v ta namen pooblaščen po polnoveljavnih predstavniških podjetjih. — Ne morejo pa voliti in ne izvoljeni biti oni, ki so po občinskih volilnih zakonih izključeni od aktivne in pasivne volilne pravice v občinske zastope (izvzemši ženske za aktivno volilno pravico).

Kako se vrši volitev?

Volitev se vrši ločena po odsekih in volilnih kategorijah. Vsak volilec voli samo v oni kategoriji, v katero

spada po višini plačane pridobnine. Kdor bi imel volilno pravico na podlagi več pravnih naslovov v več odsekih ali v več kategorijah, jo more izvrševati le v enem odseku in le v eni kategoriji. Tak volilec mora v roku reklamacijskega postopanja izjaviti, v katerem odseku in v kateri kategoriji hoče voliti. Če te izjave ne poda, se uvrsti v ono volilno kategorijo, ki je najvišje obdavčena.

Volitve vodi posebna

volilna komisija,

ki je že sestavljena. Ta komisija posluje v pisarniških prostorih zbornice v Ljubljani ter ima naslov: »Volilna komisija zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani«.

Volilni imeniki.

Volilna komisija bo v kratkem končala sestavljanje volilnih imenikov. Volilni imeniki bodo razgrnjeni za 14 dni v zbornični pisarni v Ljubljani ter pri vsakem davčnem uradu. Rok za vlaganje ugovorov (reklamacijskih rok) zoper volilne imenike poteče 14. dan po dnevu, ko se razgrnitev imenikov zaključijo. Predsednik volilne komisije bo javno razglasil razgrnitev volilnih imenikov ter bo označil čas in pisarne, v katerih jih vsakdo lahko v pogleda in prepiše. Ugovori (reklamacije) se morajo vložiti pisмено. Vložiti pa sme reklamacije vsakdo, ki je vpisan v volilni imenik. Ugovori se morajo vložiti za vsako reklamacijo posebej ter morajo biti opremljeni z uradnimi listinami, ki služijo za dokaz, da so njih navedbe točne. O vseh ugovorih se mora izdati odločba najkasneje v 7 dneh po preteku zgoraj navedenega roka.

Glasovnice.

Po rešitvi reklamacij izda volilna komisija na podlagi zaključenih volilnih imenikov izkaznice in uradne glasovnice za volitve ter jih pošlje z ovojem za glasovnice vred volilecem na dostavnico. Z glasovnicami vred se pošlje volilecem volilni razpis, ki mora obsegati: volilno kategorijo, število kandidatov in namestnikov, ki jih je voliti v njej (4 člane in 4 namestnike), ter dan in uro, ko se začne glasovanje in do katere se morajo vročiti ali poslati glasovnice volilni komisiji v Ljubljano. Vse glasovnice mora volilna komisija razposlati najpozneje 14 dni pred začetkom glasovanja. Glasovnice morajo biti izdelane tako, da garantirajo tajnost glasovanja. Zigosane morajo biti z uradnim žigom ter imeti označbo, za kateri odsek in kategorijo veljajo. Za glasovanje se morajo uporabiti samo uradno izdane glasovnice, zigosane z uradnim pečatom. Če volilec ni prejel glasovnice, če jo je izgubil ali če je postala nerabna, mu mora volilna komisija izdati na njegovo zahtevo novo glasovnico (duplikat).

Izkaznice, glasovnice, volilni razpis in vloge volilecev na volilno komisijo se pošiljajo po pošti poštne prosto, če imajo na naslovu pripombo: »V volitveni stvari zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani«.

Kako se voli?

Voliti je mogoče ali 1. tako, da volilec odda izpolnjeno glasovnico v zaprtem, neprozornem ovoju pred volilno komisijo osebno, ali pa 2. tako, da po pošti pošlje glasovnico obenem z izkaznico volilni komisiji v Ljubljani; v tem primeru mora biti glasovnica zaprta v posebnem neprozornem ovoju. (Volilec, ki voli na prvi način, torej osebno, se mora pred volilno komisijo legitimirati z volilno izkaznico.) Volilci, ki volijo tako, da glasovnice odpošljejo po pošti, morajo poslati svojo glasovnico obenem z izkaznico volilni komisiji v Ljubljani najpozneje do dne in ure, ki

III. Pribežališče.

Nenadni beg tekačev in divje vpitje njegovih zasledovalcev je Heywarda za trenutek kar omamilo. Hitro pa se je zavedel, kako važno je, da se polaste ubežnika, ter stekel za drugimi v grmovje. A predno je bil napravil sto korakov, so mu oni trije že prišli nasproti.

»Zakaj ste si tako hitro premislili?« jim je zaklical nasproti. »Malopridnež se je brzkone skril za drevjem, kjer ga lahko ujamemo. Dokler je prost, nismo varni.«

»Ali hočete od oblaka, naj veter lovi?« je odgovoril lovec. »Slišal sem, kako se je kot črna kača zmuznil skozi ovenelo listje. Ko sem ga videl teči mimo tiste-le debele jelke, sem pomeril nanj, a ga seveda nisem zadel. A pogledjte to sumahovo drevo, rdeče listje ima!«

»To je kri Zvitega lisjaka!« je vzkliknil major. »Morda ga pa vendarle ujamemo.«

»Nikar ne mislite na to,« je odgovoril lovec. »Samo kožo sem mu malo oprasnil, potem pa je tekel še hitreje kot konj, ki ga izpodbodeš.«

»Štirje korenjaki se vendar lahko merijo z ranjenem?«

»Ali ste se življenja naveličali? Tisti rdeči hudič bi vas zvalil pod tomahavke svojih bratov, predno bi se bili ogreli od teka. Prav po neumnem sem sprožil puško, ko se vsak strel lahko sliši v zasedi. Toda izkušnja je bila prehuda. Zdaj pa pojdimo, prijatelji, poiskati si moramo drug kraj, sicer se bodo jutri naši skalpi na vetru sušili pred Montcalmovim taborom.«

Ta grozna izjava iz ust večjega loveca je spomnila Heywarda odgovornosti, ki jo je bil prevzel zaradi deklic. Zaman je skušal z očmi prodreti rastočo gozdno temo. Zdelo se mu je, kakor bi bil odrezan od vsake človeške pomoči. Njegova razpaljena domišljija, zapeljana od sive-

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

4

»Ali je sam?«

»Sam?« je obotavljaje se odgovoril Heyward, ker ni bil navajen lagati. »Ni sam, Magva, saj smo mi pri njem.«

»Torej Zviti lisjak lahko gre,« je rekel nato tekač ter hladnokrvno pobral sveženj, ki mu je ležal pri nogah. »Potem belokožci ne bodo videli drugega, kot ljudi svoje barve.«

»Kdo je Zviti lisjak?«

»To ime je dobil Magva od svojih kanadskih očetov,« je odgovoril tekač ves ponosen na to odlikovanje. »Zvitemu lisjaku sta noč in dan isto, ako ga čaka Munro.«

»A kako se bo Lisjak pred poveljnikom Viljem Henrika opravičil zaradi njegovih hčera? Ali si bo upal priti mu, da sta njegova otroka ostala brez vodnika, čeprav jima je Magva obljubil, da jih bo vodil?«

»Sivolasec ima velik glas in dolgo roko, a Lisjak ga v gozdovih ne bo ne slišal ne čutil. Zviti lisjak pozna pot do velikih jezer in tam bo našel kosti svojih očetov.«

»Dosti, Magva,« je rekel Heyward. »Ali nisva prijatelja? Čemu bi se prerekala? Munro ti je obljubil nagrado za službo, ako vse dobro izpelješ. Tudi jaz ti jo dam. Daj počitka trudnim udom, odprti malho in jej. Nimamo več dosti časa. Ko se vsi okrepčajo, pojdimo naprej.«

Indijane je predirljivo pogledal Heywarda, a je takoj umaknil oko pred njegovim odkritim pogledom. Po-

tem je sedel na tla, izvlekel ostanke jedi in pričel jesti. Medtem je počasi in previdno gledal okrog sebe.

»Prav je tako,« je nadaljeval Heyward. »Zviti lisjak bo kmalu zopet močan in bistrih oči, da jutraj najde stezo.« Iz bližnjega grmovja se je oglasil šum kakor pok suhega dračja in šumenje listja, a Heyward se ni dal zmotiti in je nadaljeval: »Predno solnce izide, moramo biti na poti, sicer nam utegne Montcalm presekati pot do trdnjave.«

Roka, ki jo je Magva nesel k ustom, je padla doli. Z razširjenimi nosnicami je postrani zasukal glavo. Oči je sicer upiral v tla, ušesa pa so mu vidno stala bolj pokoncu kot sicer. Heyward je bistro opazoval njegove kretnje, počasi potegnil eno nogo iz stremena, z drugo roko pa se je bližal torbi iz medvedje kože, kjer je imel svoje samokrese. Ta hip pa je Zviti lisjak brezslušno vstal in prisluskoval še pozorneje. Heyward je izprevidel, da je čas prišel. Vrgel je nogo čez sedlo in stopil s konja z namenom, da izdajalskega vodnika zgrabi in poveže. A da bi ne delal nepotrebnega hrupa, se je še vedno delal mirnega in prijaznega ter je rekel:

»Zakaj ne je Zviti lisjak? Ali njegovo zrnje ni prav žgano? Pokaži!«

Magva je pomolil majorju vrečico z žitom, a ni pokazal niti najmanjše sumnje. Ko pa je čutil, kako so mu Heywardovi prsti polzeli više po goli roki, jo je hipoma sunil navzgor, presunljivo kriknil in z enim samim skokom izginil v goščavi.

Takoj nato je Čingagok planil iz grmovja in zasledujoč ga švignil za njim. Čul se je Unkasov krik — potem pa se je zablistalo in počila je lovčeva puška.